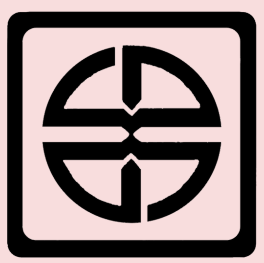

دانشگاه دامغان

مرکز مشاوره و سبک زندگی

دانشگاه علوم پزشکی سمنان
مرکز آموزشی پژوهشی درمانی ولایت
واحد آموزش سلامت

نیاز های آموزشی، اولویت بندی، دستورالعمل و راهنمای آموزش به بیمار

سنگ حالب، عمل Tul، گذاشتن سوند دبل جی و خروج آن

بیمار باید مراقبت های قبل و بعد از عمل (اخذ رضایت آگاهانه و توضیح روش انجام کار به بیمار و مزایا و معایب و...) را بداند.

بیمار باید عوارض طبیعی و غیر طبیعی و علائم هشدار در صورت گذاشتن دبل جی (تکرر ادرار، تخلیه زود هنگام ادرار، مشاهده خون در ادرار، ترشحات ادراری، درد کلیه، مثانه و یا کشاله ران در حین ادرار کردن یا مدتی پس از آن) را بداند.

بیمار باید داروها و عوارض و نحوه مصرف داروها در صورت تجویز را بداند.

بیمار باید فعالیت جنسی و میزان فعالیت ها (پرهیز از فعالیت سنگین) را بداند.

بیمار باید رژیم غذایی مناسب قبل و بعد از عمل (مصرف مایعات فراوان پس از عمل) را بداند.

بهتر است بیمار در خصوص احتمال تغییر رنگ ادرار به علت داروها و خونریزی را بداند.

بهتر است بیمار (مراجعه مجدد در صورت تعبیه DJ) بعد از دو یا سه هفته را بداند.

بهتر است بیمار نحوه خارج کردن دبل جی را بداند.

بهتر است بیمار مراقبت های بعد از خارج کردن دبل جی (اجتناب از فعالیت سنگین، پریدن و جست و خیز کردن) مصرف مایعات فراوان، تخلیه مثانه طی دوره های زمانی معین را بداند.

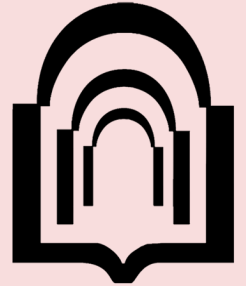
بهتر است بیمار رژیم غذایی در پیشگیری از سنگ ادراری را بداند.

سنگ شکنی از طریق حالب چیست؟

حالب لوله ای است که ادرار را از کلیه به مثانه منتقل می کند. تا زمانی که سنگ در کلیه است معمولا درد چندانی ایجاد نمی کند ولی وقتی سنگ از کلیه خارج شده و وارد لوله حالب شود معمولا درد بسیار شدیدی در پهلوی همان طرف ایجاد می شود که به آن کولیک کلیوی گفته می شود. این درد اغلب متناوب و همراه با تهوع و استفراغ است.

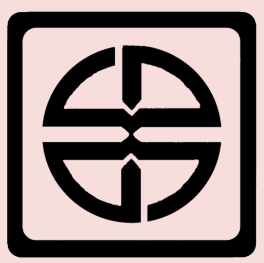
روش انجام کار :

اگر اندازه سنگ کوچک باش (کمتر از 5 میلی متر) ممکن است با درمان دارویی و صبر کردن سنگ دفع گردد ولی اگر سنگ حالب بزرگ باشد و پس از 2 هفته انتظار و درمان دارویی دفع نشود معمولا سنگ شکنی لازم است چون باقی ماندن سنگ در حالب به مدت طولانی و انسداد مسیر حالب گاهی باعث از کار افتادن کلیه همان طرف خواهد شد. سنگ های ابتدای حالب را ممکن است بتوان با سنگ شکنی از روی بدن شکست که نیاز به بیهوشی و اتاق عمل ندارد و روشی سرپایی می باشد. ولی سنگ های قسمت میانی و تحتانی حالب را با سنگ شکنی از راه مجرا (TUL) خرد می کنند که در اتاق عمل انجام شده و نیاز به بیهوشی دارد. همانطور که گفته شد TUL در اتاق عمل و با بیهوشی عمومی یا بی حسی نخاعی از کمر به پایین انجام می شود. بنابراین بیمار باید قبل از عمل ناشتا باشد. در TUL هیچ برشی روی بدن ایجاد نمی شود و تمام اقدامات از طریق مجرای ادراری انجام می شود. در این روش جراح با وسیله ای به نام یورتروسکوپ که قطر آن ۴ تا ۶ میلی متر دارد، وارد حالب می شود و به سمت کلیه بالا می رود تا به سنگ برسد. پس از مشاهده سنگ با پروب بسیار ظریفی که وارد دستگاه می شود، ضربات سریع و پرقدرتی به سنگ وارد می شود تا سنگ خرد شود. اگر حالب گشاد باشد شاید بتوان با پنس قطعات سنگ را پس از سنگ شکنی از داخل حالب خارج کرد ولی معمولا نیازی به این کار نیست و خرده های سنگ به حال خود رها شده تا با جریان ادرار خارج شوند.

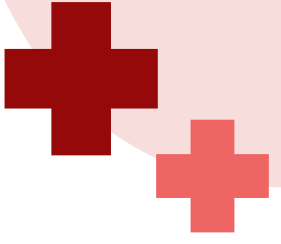

دانشگاه دامغان

مرکز مشاوره و سبک زندگی

دانشگاه علوم پزشکی سمنان
مرکز آموزشی پژوهشی درمانی ولایت
واحد آموزش سلامت

نیاز های آموزشی، اولویت بندی، دستورالعمل و راهنمای آموزش به بیمار

استنت حالب چیست؟

اگر قطعات سنگ بسیار درشت یا زیاد باشند یا حالب ظریف و تنگ و یا متورم شده باشد، برای اینکه راه کلیه باز بماند و قطعات سنگ راحت تر دفع شوند جراح لوله ای به نام استنت حالب (استنت دبل جی) را در حالب قرار می دهد. یک سر این استنت در کلیه و سر دیگر آن در مثانه قرار می گیرد. این استنت موقتی است و باید حداکثر تا یک ماه بعد خارج شود. البته انواع ماندگار تر آن موجود است که در موارد خاصی استفاده می شود و می توانند تا چند ماه در حالب باقی گذاشته شوند.

اقدامات قبل از عمل TUL:

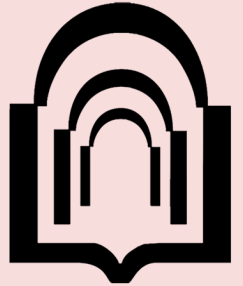
- در صورت داشتن سابقه بیماری، سابقه حساسیت (دارویی، غذایی) پرستار و پزشک معالج و متخصص بیهوشی را در جریان امر قرار دهید.
- در صورتی که بیماری خاصی دارید و تحت درمان هستید، به پزشک و پرستار خود اطلاع دهید، زیرا ممکن است نیاز باشد داروهای شما قطع و داروهای جدید جایگزین شود.
- شب قبل از عمل، شام سبک مثل سوپ یا سالاد بخورید.
- بعد از نیمه شب و صبح قبل از عمل، از خوردن و آشامیدن اجتناب کنید. حتی چای، قهوه و آب هم ننوشید.
- از روز قبل از سنگ شکنی تی یو ال مصرف شیر، حبوبات، سبزیجات و غذاهای نفاخ ممنوع می باشد.
- قبل از انتقال به اتاق عمل، مثانه (ادرار) را تخلیه نمایید.
- روز قبل از مراجعه برای سنگ شکنی موهای نواحی مورد نظر را پاک کنید.
- همه داروهای مربوط به بیماری قلبی، فشار خون، آسم و غیره را حتما صبح روز سنگ شکنی همراه با مقدار اندکی آب میل کنید. (در این خصوص منوط به نظر پزشک معالج می باشد)
- قبل از رفتن به اتاق عمل زیورآلات، اجسام فلزی، گیره سر، دندان مصنوعی و غیره را باید از خود دور کنید.
- باید کلیه لباس های خود (لباس زیر، جوراب و...) را در آورید و لباس مخصوص اتاق عمل بپوشید.
- قبل از رفتن به اتاق عمل به شما سرم وصل شده و برای پیشگیری از عفونت طبق دستور پزشک آنتی بیوتیک تزریق می شود.
- عمل شما تحت بیهوشی عمومی یا بی حسی نخاعی انجام می شود.
- اگر به دلیل یک مشکل پزشکی روزانه آسپرین مصرف می کنید، از پزشک خود درباره لزوم قطع مصرف آن قبل از عمل جراحی سوال کنید.
- از مصرف سیگار و دخانیات در چند ماه قبل و بعد از عمل جراحی اجتناب کنید.

رژیم غذایی و تغذیه بعد از TUL:

- چنانچه برای TUL از بی حسی نخاعی استفاده شده باشد ۲ ساعت بعد از خروج از اتاق عمل و اگر از بیهوشی عمومی استفاده شده باشد، پس از هوشیاری کامل می توان مصرف مایعات را شروع کرد.
- چند ساعت پس از سنگ شکن تی یو ال به دستور پزشک باید ناشتا باقی بمانید و سپس رژیم غذایی مایعات در حد توانایی بدن شما شروع می شود.
- چنانچه مایعات را تحمل کرده و تهوع و استفراغ نداشته، می توان غذاهای معمولی را شروع کرد.
- میزان آب دریافتی باید در حدی باشد که رنگ ادرار کمرنگ شود.
- ساده ترین راه پیشگیری عفونت های ادراری مصرف مایعات است لذا روزانه ۷ لیوان آب مصرف کنید.

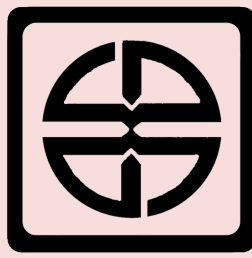
فعالیت در هنگام بستری:

- در بستر پاها را حرکت دهید تا از لخته شدن خون در پاها پیشگیری شود. بهتر است هر چه زودتر از بستر خارج شده و راه بروید.
- پس از هوشیار شدن ابتدا بنشینید، سپس پاهای خود را از لبه تخت آویزان کنید. در صورت نداشتن سرگیجه و تاری دید و... از تخت خارج شوید. دقت کنید حتما پرستار بخش را در زمان خارج شدن از تخت مطلع فرمایید تا در کنار شما باشد.
- شب اول بعد از عمل را استراحت نمایید از روز بعد شروع به ورزش و تحرک نمایید.

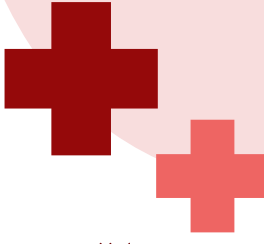
دانشگاه دامغان

مرکز مشاوره و سبک زندگی

دانشگاه علوم پزشکی سمنان
مرکز آموزشی پژوهشی درمانی ولایت
واحد آموزش سلامت

نیاز های آموزشی، اولویت بندی، دستورالعمل و راهنمای آموزش به بیمار

مراقبت در حین بستری :

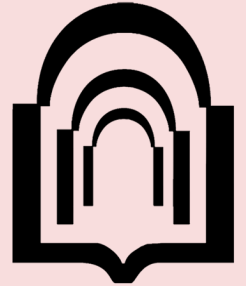
- در صورت داشتن درد، به پرستار اطلاع دهید تا طبق تجویز پزشک اقدامات لازم جهت تسکین درد شما را انجام گیرد.
- در صورتی که درد مقاوم باشد و با مسکن تسکین پیدا نکرد به پزشک خود اطلاع دهید.
- از دست کاری سرم ها و رابط های متصل به خود خودداری کنید.
- در اغلب موارد سنگ حالب بیمار به طور کامل خارج شده و بیمار بعد از رفع بی حسی می تواند در همان روز مرخص شود. در مواردی که نیاز به گذاشتن لوله حالب وجود دارد حتما تا بعد از چهار هفته برای خارج کردن آن به پزشک مراجعه شود.
- داروها طبق تجویز پزشک و در فواصل مشخص توسط پرستار برای شما مورد استفاده قرار خواهد گرفت.
- پس از سنگ شکن و یا درحین اینکه منتظر دفع سنگ هستید ادرار خود را از صافی عبور دهید تا سنگ دفع شده را جهت مشخص شدن نوع آن به پزشک نشان دهید و یا به آزمایشگاه ارسال نمایید.
- ممکن است در محل درمان که در ناحیه پشت می باشد، دچار کبودی شوید.
- در صورت کاهش برون ده ادراری پرستار را مطلع کنید.
- انتظار خون در ادرار را داشته باشید این مسئله در مورد تمام بیماران مورد انتظار است، اما این عارضه نباید بیش از ۴ تا ۵ روز به طول انجامد.
- وجود خون در ادرار، تهوع و استفراغ را گزارش کنید. در صورت سوزش، تکرر و تاخیر ادراری اطلاع دهید.

رژیم غذایی و تغذیه :

- مصرف مواد قندی و شیرین را کاهش دهید و از نوشیدن نوشابه های گازدار خودداری کنید.
- نیاز به محدود کردن رژیم غذایی نیست و از زیاده روی در مصرف پروتئین های حیوانی خودداری شود و به جای آن از پروتئین های گیاهی استفاده کنید.
- در صورتی که سنگ از نوع کلسیم باشد: خوردن گوشت (خوردن گوشت را ۲-۱ بار در هفته محدود کنید)، نمک، پنیر، گردو خشک، فندق خشک، شکلات، کشمش، زیتون و تخم مرغ را محدود کنید.
- در صورتی که سنگ از نوع اگزالات باشد: خوردن نوشابه های گازدار، شکلات و بادام زمینی را محدود کنید.
- در صورتی که سنگ از نوع اوریک اسید باشد: خوردن گوشت های حیوانی، حبوبات و نمک را محدود کنید و در مصرف مواد ی مانند محصولات کنسروی، سوسیس کالباس، گوشت سرخ مغز و زبان گوسفند، موز، گلابی، سیب، انگور، کاکائو، چای و قهوه احتیاط کنید.
- از نوشیدنی های مناسب (آب، چای کمرنگ تازه دم)، لیمو ترش، لیمو شیرین، پرتقال و سایر مرکبات به غیر از گریپ فروت استفاده کنید.
- نوشابه های کافئین دار، چای پررنگ و نوشابه های گازدار را محدود کنید.
- مصرف انواع میوه و سبزی را در رژیم غذایی خود افزایش دهید .
- از مصرف غذاهای حاوی نمک زیاد خودداری کنید.

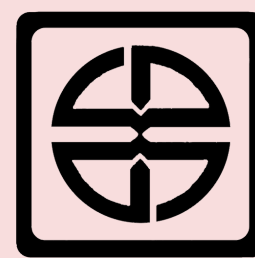
فعالیت بعد از ترخیص :

- ورزش های سبک در فضای باز مثل قدم زدن، دوچرخه سواری، طناب زدن برای شما مفید است.
- از فعالیت های فیزیکی سنگین که موجب تغییرات درجه حرارت زیاد بدن می گردد، خودداری کنید.
- از عرق کردن زیاد که باعث کاهش ادرار و افزایش غلظت آن می شود اجتناب کنید.

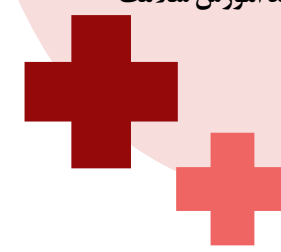
دانشگاه دامغان

مرکز مشاوره و سبک زندگی

دانشگاه علوم پزشکی سمنان
مرکز آموزشی پژوهشی درمانی ولایت
واحد آموزش سلامت

نیاز های آموزشی، اولویت بندی، دستورالعمل و راهنمای آموزش به بیمار

مراقبت بعد از ترخیص :

- از روز بعد عمل می توانید استحمام کنید.
- فعالیت عادی خود را از سر بگیرید.
- از روز بعد عمل، راه رفتن در حد معمول برای کمک به دفع سنگ ها کافی است.
- دویدن بیش از حد، بالا و پایین پریدن و طناب زدن و فعالیت ورزشی شدید کمکی به دفع بیشتر سنگ ها نمی کند.
- فعالیت جنسی از روز بعد از عمل بلامانع است.
- در صورتی که قطعات درشت سنگ را در ادرار مشاهده کردید و توانستید آن ها را جمع آوری کنید می توان با آزمایش آن ها جنس سنگ را مشخص کرده و رژیم غذایی دقیق تری برای شما تعیین کرد.
- در صورتی که استنت دبل جی در حالب شما گذاشته شده است، تا زمانی که استنت وجود دارد سوزش ادرار، درد گاه به گاه پهلوی، تکرر ادرار و خونی شدن ادرار وجود خواهد داشت و نباید شما را نگران کند.
- در صورتی که استنت دبل جی در حالب شما گذاشته شده است، حتما بعد از یک ماه جهت خروج آن به پزشک خود مراجعه نمایید .
- در صورت خونریزی زیاد و وجود خون غلیظ در ادرار به پزشک خود مراجعه نمایید.
- ممکن است در محل درمان که در ناحیه پشت می باشد، دچار کبودی شوید.
- در صورت کاهش برون ده ادراری پزشک خود را مطلع کنید.
- از پزشکتان بخواهید که لیستی از داروهایی که نباید در این دوران مصرف کنید، را به شما بدهد.
- به مدت یک تا دو هفته بعد از سنگ شکنی، خون در ادرار دیده می شود، نگران نباشید و کافی است مایعات بیشتر مصرف کنید. زیرا ممکن است دفع سنگ برای ۶ هفته تا چند ماه پس از درمان ادامه یابد.
- پس از سنگ شکن، ادرار خود را از صافی عبور دهید تا سنگ دفع شده جهت مشخص شدن نوع آن به آزمایشگاه ارسال شود.

داروهای بعد از ترخیص :

- داروهای تجویز شده را دقیقا طبق دستور پزشک مصرف کنید.
- در صورت لزوم و تجویز پزشک از داروهای تجویزی برای کاهش تشکیل سنگ استفاده نمایید.
- ممکن است در جات متفاوتی از درد داشته باشید شما می توانید از انواع مسکن ها با مشورت پزشکتان استفاده نمایید.
- داروی آنتی بیوتیک را که برای جلوگیری از عفونت تجویز می شود تا پایان استفاده کنید.
- وجود درد مختصر پهلوی و سوزش ادرار خفیف و خونی بودن ادرار پس از عمل طبیعی است ولی اگر درد شدید بود می توانید از مسکن های خوراکی استفاده نمایید.

زمان مراجعه بعدی :

- حدود یک هفته پس از سنگ شکن جهت بررسی و مشخص شدن نتیجه کار
- در صورت درد شدید، تب یا خونریزی شدید ادراری، احتباس ادراری و...
- در مواردی که نیاز به گذاشتن لوله حالب وجود دارد حتما تا بعد از چهار هفته برای خارج کردن آن به پزشک مراجعه نمایید.

تشخیص پرستاری در سنگ حالب

خطر احتباس ادراری	درد حاد ناشی از التهاب، انسداد و خراشیدگی دستگاه ادراری
کمبود اطلاعات برای پیشگیری از تشکیل سنگ های کلیوی	اضطراب و کمبود آگاهی در خصوص نوع روش درمانی
خطر بروز عفونت ادراری مرتبط با سوند ادراری	

منابع:

- Nanda nursing diagnoses 2021-2023
- Brunner Suddarth's textbook of Medical surgical Nursing 2018
- <https://familydoctor.org>
- راهنمای بالینی پرستاری مبتنی بر شواهد
- کارگروه درون بخشی آموزش به بیمار بخش های جراحی و آی سی یو